

Fiskālās disciplīnas
padome

Par Fiskālās disciplīnas likuma 11. panta izpildi (korekcijas mehānisms) Attiecībā uz periodu līdz 2023. gadam.

Padomes viedoklis

Saskaņā ar Fiskālās disciplīnas likuma (turpmāk – FDL) 28. panta septīto daļu, Fiskālās disciplīnas padome (turpmāk – Padome) sagatavo un iesniedz Saeimai un Ministru kabinetam viedokli fiskālās politikas jautājumos, ja atzīst tos par būtiskiem FDL normu ievērošanai.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 473/2013 par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eiro zonas dalībvalstīs¹ (Regula 473/2013) 5. panta otrās daļas a) apakšpunktu, neatkarīga struktūra sniedz publisku izvērtējumu attiecībā uz tādu apstākļu iestāšanos, kuru dēļ ir iedarbināms korekcijas mehānisms.

FDL 11. pants ietver korekcijas mehānisma nosacījumus nacionālajā likumdošanā. Norma ietver vispārējās valdības pieļaujamās minimālās budžeta strukturālās bilances korekciju vidēja termiņa budžeta plānā, lai nodrošinātu, ka faktiskā novirze no strukturālās bilances nosacījuma neierobežo sabalansēta budžetu veidošanu. FDL pārejas noteikumi nosaka, ka 2013. gads ir atsauces gads, sākot ar kuru, saskaņā ar FDL 11. pantu, tiek vērtētas korekcijas mehānisma prasības.

Saskaņā ar Vienošanās par sadarbību², Padome veic novērtējumu vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances (turpmāk – strukturālā bilance, SB) korekcijai, it īpaši attiecībā uz korekcijas mehānisma aktivizēšanas nepieciešamību, korekcijas apjomu un korekcijas piemērošanas laika periodu.

Finanšu ministrija (turpmāk – FM), saskaņā ar FDL 11. pantu, līdz nākamā (pašlaik 2024.) gada 1.decembrim aprēķina faktiskās vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances un minimālās plānojamās vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances starpību katram saimnieciskajam gadam.

Ņemot vērā, ka šis novērtējums attiecas uz periodu, līdz 2024. gada 30. aprīlim, kad stājās spēkā jaunā ES ekonomiskās un fiskālās pārvaldības ietvara reformas pakotne³ (jaunie ES fiskālie noteikumi), šim novērtējumam jaunie ES fiskālie noteikumi vēl nav piemērojami.

Šajā novērtējumā arī netiks ņemti vērā noteikumi par FDL pieļaujamā strukturālā deficīta paaugstināšanu no 0,5% no IKP uz 1% no IKP⁴, jo tie ir attiecināmi uz likumu "Par valsts

¹ Regula 473/2013 [EUR-Lex - 32013R0473 - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuris/32013R0473)

² Vienošanās par sadarbību starp FM un FDP (5.15.1.punkts), [download \(fdp.gov.lv\)](https://fdp.gov.lv)

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97, pieejama: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=OJ:L_202401263

Padomes Regula (ES) 2024/1264 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Regulu (EK) Nr. 1467/97 par to, kā paātrināt un precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras īstenošanu, pieejama: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=OJ:L_202401264

Padomes Direktīva (ES) 2024/1265 (2024. gada 29. aprīlis), ar ko groza Direktīvu 2011/85/ES par prasībām dalībvalstu budžeta struktūrām; pieejama: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202401265&qid=1727436207155

⁴ Grozījumi Fiskālās disciplīnas likumā, (Nr. 719/Lp14), pieņemts LR Saeimā 04.12.2024.

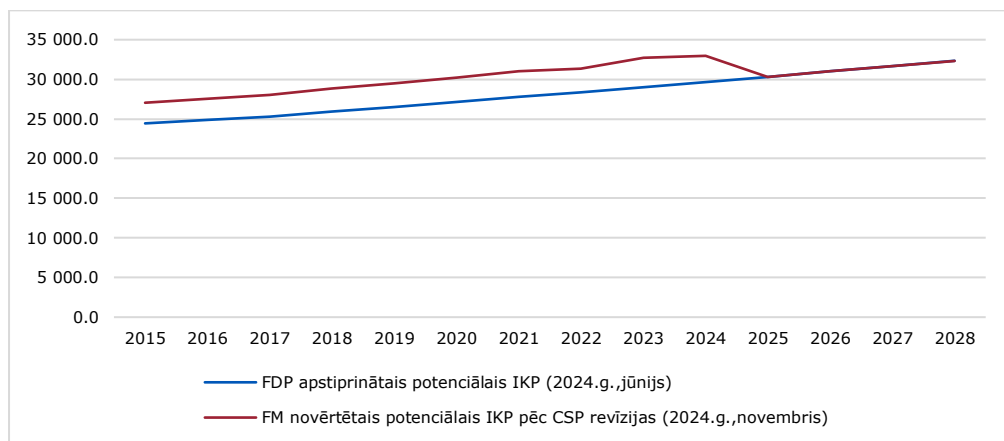
titania.saeima.lv/LIVS14/saeimalivs14.nsf/webSasaiste?OpenView&restricttocategory=719/Lp14

budžetu 2025. gadam un budžeta ietvaru 2025., 2026. un 2027. gadam” un turpmākiem budžeta ietvara likumiem.

FM savus aprēķinu, par korekcijas mehānisma pielietošanu, FDP iesniedza 28. novembrī. FM aprēķini ietver aktualizētu informāciju par IKP un Potenciālā IKP dinamiku kopš 2013. gada.

2024. gada 29. septembrī Centrālā statistikas pārvalde (CSP) veica plašu nacionālo kontu datu revīziju, kas ietekmēja arī izejas datus Fiskālās disciplīnas likuma (FDL) 11. panta nosacījumu aprēķinam. Padome izvērtē un piekrīt, ka Finanšu ministrijas iesniegtajos aprēķinos tika iekļauti revidētie nominālā un reālā IKP dati. Tomēr Padome norāda, ka lai gan izlaides starpības vērtības atbilst Padomes 2024. gada jūnijā⁵ apstiprinātajām vērtībām, tomēr potenciālā IKP novērtējums atšķiras no Padomes apstiprinātajiem datiem. Potenciālais IKP ir augstāks, nekā iepriekš apstiprinātais, vidēji par 10%-11%, skat 1. attēlu. Šī pārrēķina rezultātā FM ir panākusi, lai izlaides starpības vērtības sakristu ar Padomes apstiprinātajām. Padome sagaida, ka precizēti potenciālā IKP un izlaides starpības novērtējumi būs pieejami 2025. gada februārī, kad tiks sagatavotas jaunās makroekonomiskās prognozes.

1. Attēls. Potenciālā IKP novērtējums milj. eiro - FDP apstiprinātās vērtības un FM novērtējums pēc CSP nacionālo kontu revīzijas

Avots: FM

Strukturālās bilances nosacījuma Ex-post novērtējums

- **2021. gadam, pamatojoties uz Vidēja termiņa budžeta ietvara likumu (VTBIL) 2021., 2022. un 2023. gadam 4. pantu, vispārējās valdības budžeta strukturālās bilances (SB) mērķis tika noteikts -2,1% no IKP. Savukārt VTBIL 2022., 2023. un 2024. gadam 4. pantā, SB mērķis 2022. gadam tika noteikts -4,7% no IKP. Finanšu ministrija, veicot precizētus aprēķinus, piedāvāja uzlabotas SB vērtības: 2021. gadam -1,6% no IKP un 2022. gadam -4% no IKP, kas veidojas, no iepriekš VTBIL noteiktā SB mērķa, atņemot šajos gados plānoto diskrecionāro atbalsta apjomu summas.**

FM sniegtajos aprēķinos 2021. gadā, no iepriekš VTBIL noteiktā SB mērķa, atņemta atbalsta pasākumu summa 149,8 milj. eiro apmērā⁶, kas uzlabo SB

⁵ FDP viedoklis par FM Makroekonomiskām prognozēm, 2024.g., jūnijs [download](#)

⁶ [download](#) Likuma "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023.gadam" PASKAIDROJUMI104 lpp. 2.4. tabula.

līdz -1,6% no IKP (iepretim VTBIL noteiktajam zemākam mērķim -2,1% no IKP). Līdzīgā veidā arī 2022. gadā, no VTBIL noteiktā SB mērķa, atņemta plānoto atbalsta pasākumu summa 263,2 milj. eiro apmērā⁷. Rezultātā SB 2022. gadam uzlabojas līdz -4% no IKP (iepretim VTBIL noteiktajam zemākam mērķim -4,7% no IKP).

Ekonomika 2021. un 2022. gadā piedzīvoja augstu nenoteiktību, kas ierobežoja gan fiskālo tiesisko normu pielietojumu, gan iespējas prognozēt ekonomikas attīstību. Covid-19 un energokrīzes seku mazināšanai - Latvijā tika piemēroti liela apjoma diskrecionāri atbalsta pasākumi. Tomēr, ņemot vērā, ka Eiropas fiskālie nosacījumi un Latvijas Fiskālās disciplīnas likums darbojās ar ierobežojumiem, šos izdevumus sākotnēji nenodalīja kā vienreizējus (one-off), lai gan tie pēc būtības bija īslaicīgi. Tādējādi, ir izskaidrojama FM iesniegto aprēķinu būtība un pamatojums neietvert atbalsta pasākumu summas iepriekš VTBIL noteiktajā SB mērķa apjomā.

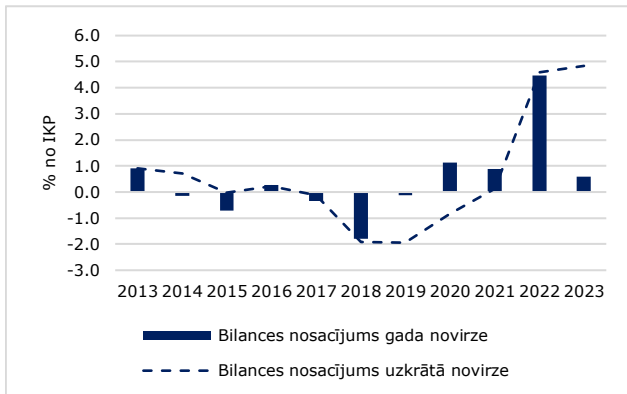
- **Padome pieņem zināšanai FM aprēķinus, tomēr savos aprēķinos izvēlas balstīties uz VTBIL noteikto strukturālās bilances apmēru visiem pārskata gadiem. Padome atzīst, ka vispārējās valdības strukturālās bilances (turpmāk VVSB) vērtību novirzes no minimālām plānotajām VVSB vērtībām un šo noviržu uzkrātā summa liecina, ka nav nepieciešamības ierosināt korekcijas procedūru, jo VVSB noviržu summa nav pārsniegusi FDL 11. pantā noteikto korekcijas ierosināšanai nepieciešamo robežvērtību (-0,5% no IKP).** Padomes aprēķini saskaņā ar strukturālo bilanci, kas noteikta VTBIL liecina, ka 2023. gadā starpība starp vispārējās valdības budžeta faktisko strukturālo bilanci un minimālo plānojamo vispārējās valdības budžeta strukturālo bilanci ir 233,7 miljoni eiro jeb 0,6% no IKP. Bet uzkrātā bilanču noviržu summa visiem gadiem, sākot no 2013.gada, ir 1,89 miljardi eiro jeb 4,8% no ,KP (skat 1. tabulu šī dokumenta beigās un 1. att.).

Padome papildus vērs uzmanību, ka:

- Periodā no 2013. līdz 2023. gadam faktiskā VVSB tikai divos gados veidojusies ar pārpalikumu. FM dati liecina, ka VVSB pārpalikumi bijuši 2020. gadā (0,7% no IKP) un 2023. gadā (0,1% no IKP);
- FDL 10. pantā jeb strukturālās bilances nosacījumā noteiktais ierobežojums, kad VVSB nav zemāka nekā (-0,5% no IKP) - ievērots vien četros gados – 2013.gadā (-0,4% no IKP), 2020.gadā (+0,7% no IKP) 2022. (-0,2% no IKP), un jau pieminētajā 2023. gadā (+0,1 % no IKP) (skat. 3. att.);
- Būtiskākās atkāpes no strukturālās bilances robežvērtības bijušas 2015. gadā (-1,7%), 2017. gadā (-1,4% no IKP) un 2018. gadā (-3% no IKP);
- Periodā no 2021. līdz 2022.gadam, kad norisinājās Covid-19 pandēmija, sākās Krievijas militārā agresija Ukrainā, kā arī turpinājās Stabilitātes un izaugsmes pakta izņēmuma klauzulas darbība, bija raksturīga ļoti strauja plānojamās VVSB pasliktināšanās, tomēr faktiskā izpilde 2022.gadā ir bijusi tuva FDL 10. pantā paredzētai robežvērtībai to nepārsniedzot.(skat. 3. att.).

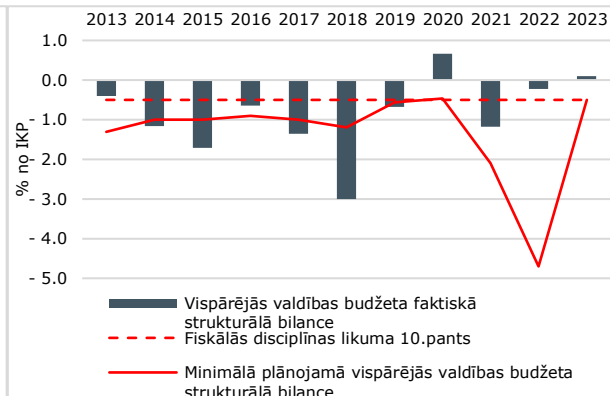
⁷ [download](#) Likumprojekta "Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam" PASKAIDROJUMI 86 lpp. 2.10. tabula.

2.att. Ex-post strukturālās bilances nosacījuma novērtējums

Avots: FM un Padomes aprēķini

3.att. Faktiskās strukturālās bilances vērtības pret FDL 10. panta nosacījumu un budžētā noteikto minimālo VVSB

Avots: FM un Padomes aprēķini

Padomes lēmums

Padome 2024.gada 16.decembra sēdē izskatīja un pārbaudīja FM sniegtos aprēķinus par FDL 11.panta nosacījumu izpildi. Pārbaudes aprēķini iekļauti 1.tabulā.

Tā kā 2023. gadā uzkrātā strukturālo bilanču noviržu summa ir 4,8 % pret IKP un tā būtiski pārsniedz FDL noteikto minimāli pieļaujamo apmēru (-0,5%) no IKP, FDL 11. pantā paredzētais koriģējošais mehānisms nav jāpiemēro.

Tabula 1

FDL 11. panta prasību izpildes pārbaude

Rādītājs/gads	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(1) IKP faktiskajās cenās, milj. eiro	21 956	22 791	23 744	24 498	26 017	28 153	29 567	29 224	32 285	36 103,7	39 072,5
(2) Vispārējās valdības budžeta faktiskā strukturālā bilance, % no IKP	-0,4	-1,2	-1,7	-0,6	-1,4	-3,0	-0,7	0,7	-1,2	-0,2	0,1
(3) Vispārējās valdības budžeta faktiskā strukturālā bilance, milj. eiro	-87,8	-263,6	-407,8	-155,9	-351,3	-843,6	-200,8	192,9	-377,4	-82,8	38,3
(4) Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, % no IKP (Ietvara likumos noteiktie strukturālās bilances mērķi)	-1,3 ⁸	-1,0 ⁹	-1,0 ¹⁰	-0,9 ¹¹	-1,0 ¹²	-1,2 ¹³	-0,6 ¹⁴	-0,5 ¹⁵	-2,1 ¹⁶	-4,7 ¹⁷	-0,5 ¹⁸
(5) Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, milj. eiro	-285,4	-227,9	-237,4	-220,5	-260,2	-337,8	-167,5	-135,9	-665,1	-1 696,9	-195,4
(6) Saimnieciskā gada bilanču starpība, milj. eiro (3.-5.)	197,6	-35,7	-170,4	64,5	-91,1	-505,8	-33,3	328,7	287,7	1 614,1	233,7
(7) Saimnieciskā gada bilanču starpība, % no IKP	0,9	-0,2	-0,7	0,3	-0,4	-1,8	-0,1	1,1	0,9	4,5	0,6
(8) Uzkrātā bilanču noviržu summa visiem gadiem sākot no 2013.g., milj. eiro	197,6	162,0	-8,4	56,1	-35,0	-540,8	-574,1	-245,4	42,3	1 656,4	1 890,1
(9) Uzkrātā bilanču noviržu summa % pret IKP	0,9	0,7	0,0	0,2	-0,1	-1,9	-1,9	-0,8	0,1	4,6	4,8
(10) FDL 11. panta nosacījums, % no IKP	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
(11) Ir jākorrigē, ja 9.<10.	Nav jākorrigē	Nav jākorrigē	Nav jākorrigē	Nav jākorrigē	Nav jākorrigē	Jākorrigē	Jākorrigē	Jākorrigē	Nav jākorrigē	Nav jākorrigē	Nav jākorrigē

Avots: FM un Padomes aprēķini

⁸ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2013., 2014. un 2015.gadam (likumi.lv)
⁹ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam (likumi.lv)
¹⁰ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2015., 2016. un 2017.gadam (likumi.lv)
¹¹ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2016., 2017. un 2018.gadam (likumi.lv)
¹² Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019. gadam (likumi.lv)
¹³ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam (likumi.lv)
¹⁴ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2018., 2019. un 2020. gadam (likumi.lv)
¹⁵ Zaudējis spēku - Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2020., 2021. un 2022. gadam (likumi.lv)
¹⁶ Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2021., 2022. un 2023. gadam (likumi.lv)
¹⁷ Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2022., 2023. un 2024. gadam (likumi.lv)
¹⁸ Par valsts budžetu 2023. gadam un budžeta ietvaru 2023., 2024. un 2025. gadam